

آزمون ۴ از ۱۲

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش یازدهم - مرحله دوم (۱۴۰۲/۰۸/۱۹)

ادبیات و علوم انسانی (یازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

 @sanjesheducationgroup

 @sanjeshserv

کانال‌های ارتباطی:

ریاضی و آمار (۲)

۱. گزینه ۲ درست است.

ایراد این استدلال در این است که در گام سوم، اجازه تقسیم بر X وجود ندارد؛ چون X ممکن است صفر باشد و عبارت بی معنا می شود.

۲. گزینه ۴ درست است.

$$x = \frac{4}{5} \rightarrow 0 < \frac{4}{5} < 1 \rightarrow \frac{1}{4} > \frac{4}{5} \rightarrow \frac{5}{4} > \frac{4}{5}$$

۳. گزینه ۱ درست است.

$$P \wedge \sim P \equiv F$$

اگر P گزاره دلخواه باشد:

$$P \vee \sim P \equiv T$$

$$[\sim(P \vee \sim P) \Leftrightarrow \sim(q \wedge \sim q) \equiv F]$$

$$\underbrace{T}_{F} \Leftrightarrow \underbrace{F}_{T}$$

۴. گزینه ۳ درست است.

$$p \rightarrow q$$

ساختار مغالطه به صورت مقابل است:

$$\frac{q}{\therefore P}$$

گزینه ۳:

$$\underbrace{\text{هرکس که منظم ورزش می کند}}_P, \underbrace{\text{طول عمر بیشتری دارد}}_q$$

$$\underbrace{\text{طول عمر ستاره زیاد است}}_q$$

$$\therefore \underbrace{\text{ستاره منظم ورزش می کند}}_P$$

۵. گزینه ۲ درست است.

$$p \vee q \equiv T \text{ چون } p \text{ درست و } q \text{ نادرست است.}$$

$$(\underbrace{r \Leftrightarrow q}) \Rightarrow (\underbrace{P \vee q})$$

در ترکیب یک شرطی وقتی تالی درست است، ارزش کل عبارت درست خواهد بود.

$$T \rightarrow \text{جهم نیست}$$

۶. گزینه ۲ درست است.

«الف» و «ج» هر دو درست هستند.

ب- ترکیب شرطی به انتفای مقدم درست است، نه ترکیب دوشروطی. ترکیب دوشروطی وقتی درست است که دو گزاره دو طرف هم ارزش باشند.

د- ترکیب عطفی فقط وقتی درست است که هر دو گزاره درست باشند و در بقیه حالتها نادرست است.

۷. گزینه ۱ درست است.

برای گزاره شرطی $(q \vee \sim r) \Rightarrow p$ ، p مقدم و تالی آن $q \vee \sim r$ است؛ پس داریم:

$$\underbrace{\text{اگر مریم ۱۵ سال دارد آنگاه غزال خواهر مریم است یا غزال به ریاضی علاقه ندارد}}_{(q \vee \sim r)} \underbrace{\text{P}}$$

۸. گزینه ۳ درست است.

$$\underbrace{\text{۲ عددی اول است}}_P \Leftrightarrow \underbrace{\text{اگر و تنها اگر عدد ۱ کوچکترین عدد طبیعی نیست یا }}_{\sim r} \underbrace{\sqrt{2}}_{\sim q} \text{ عددی گویا نیست}$$

$$p \Leftrightarrow (\sim r \vee (\sim q))$$

۹. گزینه ۴ درست است.

$p \Leftrightarrow q$ نادرست است؛ پس قطعاً ارزش p و q عکس یکدیگر است، یعنی:

$$(۱) \sim p \equiv q \text{ یا } p \equiv \sim q$$

در اطلاعات بعدی که مسأله به ما داده، $\sim p \Rightarrow q$ درست است

که متوجه می‌شویم:

$$(۲) \left\{ \begin{array}{l} \sim p \equiv T \rightarrow p \equiv F \\ q \equiv T \end{array} \right. \text{ یا } \left\{ \begin{array}{l} \sim p \equiv F \\ q \equiv T \end{array} \right.$$

اینک با در نظر گرفتن اشترک (۱) و (۲) متوجه می‌شویم که قطعاً:

$$p \equiv F$$

$$q \equiv T$$

۱۰. گزینه ۳ درست است.

اگر بخواهیم $p \Rightarrow q$ را به روش عکس نقیض اثبات کنیم، باید $\sim q \Rightarrow \sim p$ بررسی شود و در این صورت خواهیم داشت:

$$\text{اگر } n^2 + 1 \leq 2n \text{ آنگاه } 2n + 1 \geq n$$

۱۱. گزینه ۱ درست است.

عدد موردنظر را X فرض می‌کنیم:

دو برابر آن عدد منهای یک‌چهارم عدد ۲۱ = یک سوم از مربع نصف عددی

$$\begin{array}{ccc} \xrightarrow{\frac{x}{2}} & \xrightarrow{\frac{1}{4} \times 21} & \xrightarrow{2x} \\ \xrightarrow{\left(\frac{x}{2}\right)^2} & \xrightarrow{2x - 21 \times \frac{1}{4}} & \\ \xrightarrow{\frac{1}{3} \left(\frac{x}{2}\right)^2 = \frac{1}{3} \times \frac{x^2}{4}} & & \end{array}$$

$$\frac{x^2}{12} = 2x - \frac{21}{4}$$

۱۲. گزینه ۱ درست است.

گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ همواره با عکس نقیض آن، یعنی $\sim q \Rightarrow \sim p$ هم‌ارز است، یعنی جمله را از آخر به اول و به‌صورت

نقیض بیان می‌کند.

۱۳. گزینه ۲ درست است.

p	q	$\sim p$	$\sim p \wedge q$	$p \wedge q$	$\sim (p \wedge q)$	$(\sim p \wedge q) \vee [\sim (p \wedge q)]$
T	T	F	F	T	F	F
T	F	F	F	F	T	T
F	T	T	T	F	T	T
F	F	T	F	F	T	T

۳ ارزش درست در ستون نتیجه نهایی داریم.

۱۴. گزینه ۴ درست است.

p	q	$\sim p$	$\sim p \wedge q$	$p \Rightarrow \sim p$	$(\sim p \wedge q) \Leftrightarrow (p \Rightarrow \sim p)$
T	T	F	F	F	T
T	F	F	F	F	T
F	T	T	T	T	T
F	F	T	F	T	F

با رسم جدول و مقایسه درستی p با $(\sim p \wedge q) \Leftrightarrow (p \Rightarrow \sim p)$ درمی یابیم که ارزش q دلخواه است.

۱۵. گزینه ۲ درست است.

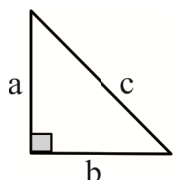
بررسی گزینه های نادرست:

(۱) ضرب کردن طرفین نامعادله در عبارتی که علامت آن مشخص نیست، مجاز نیست؛ چون اگر عبارت ضرب شده منفی باشد، علامت نامعادله تغییر می کند.

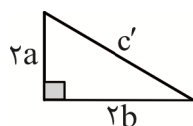
(۳) فاکتورگیری Z در طرف دوم تساوی نادرست است؛ چون عبارت yt دارای Z نیست.

(۴) ساده کردن عبارت های صورت و مخرج در صورت وجود جمع و تفریق مجاز نیست.

بررسی گزینه درست:

$$c^2 = a^2 + b^2 \rightarrow c = \sqrt{a^2 + b^2}$$

$$c'^2 = (2a)^2 + (2b)^2 = 4a^2 + 4b^2 = 4(a^2 + b^2) \rightarrow c' = 2\sqrt{a^2 + b^2} = 2c$$

علوم و فنون ادبی (۲)

۱۶. گزینه ۲ درست است.

طبق صفحات ۱۲ و ۱۳ کتاب علوم و فنون ۲ درست است.

اصلاح قسمت نادرست:

زمان سامانیان ← زمان سلجوقیان

۱۷. گزینه ۱ درست است.

طبق صفحات ۱۶ و ۱۹ همان کتاب

۱۸. گزینه ۴ درست است.

طبق صفحه ۱۳ همان کتاب

اصلاح قسمت های نادرست هر گزینه:

(۱) تفاوتی نکرد ← متفاوت شد

(۲) آذربایجان ← همدان

(۳) از ادبیات روی برگرداندند ← برای تسکین خود به ادبیاتی روی آوردند که بر عواطف انسانی، ترویج روحیه تسامح و تساهل و ... تکیه داشت.

۱۹. گزینه ۴ درست است.

طبق صفحات ۱۴ تا ۱۹ همان کتاب

پاسخ این سؤال از دو سو قابل بررسی است:

۱- شخصیت مربوط به قرن‌های هفتم و هشتم باشد.

۲- آثار متعلق به آن شخصیت ادبی باشد.

موارد نادرست در گزینه‌های غیرپاسخ:

(۱) اثر مربوط به عظاملک جوینی، «تاریخ جهانگشا» نام دارد.

(۲) جامی از شخصیت‌های قرن نهم است و آثار مربوط به سعدی، «گلستان و بوستان» نام دارد.

(۳) دولت‌شاه سمرقندی از شخصیت‌های قرن نهم است.

توجه: قاضی منهج‌الدین سراج و اثر معروف او، طبقات ناصری مربوط به قرن هفتم است.

۲۰. گزینه ۳ درست است.

طبق صفحات ۱۵ تا ۱۸ همان کتاب

شخصیت‌ها به ترتیب عبارت‌اند از: جامی (قرن نهم)، عظاملک جوینی (قرن هفتم)، حافظ (قرن هشتم) و خواجوی کرمانی (قرن هشتم).

۲۱. گزینه ۱ درست است.

طبق صفحه ۱۷ همان کتاب

موارد نادرست و اصلاح هریک:

خواجو ← مولوی * دارای مثنوی‌هایی نیز در سبک عراقی است ← دارای قصایدی نیز در سبک عراقی است. *

مولانا ← نظامی

۲۲. گزینه ۳ درست است.

طبق صفحه ۱۸ همان کتاب

اصلاح گزینه پاسخ: قالی‌بافی ← معماری

۲۳. گزینه ۲ درست است.

طبق صفحات ۱۵، ۱۶ و ۱۷ همان کتاب

نام نویسنده آثار به ترتیب:

شمس قیس رازی (۷) - عظاملک جوینی (۷) - حمدالله مستوفی (۸) - نجم‌الدین رازی (۷)

۲۴. گزینه ۱ درست است.

سؤال ترکیبی

بررسی آرایه‌های خواسته‌شده:

(۱) ایهام: «روی» به دو معنی ۱- چهره و رخسار ۲- فلز روی و آهن [در بیت استعاره از سروده‌های شاعر که بی‌ارزش بوده است و با اکسیر محبت محبوب، تبدیل به طلا و (ارزشمند) شده است.]

حسن تعلیل: شاعر علت زردی چهره خود را در این می‌داند که چهره‌اش تحت تأثیر اکسیر عشق، زرد و نورانی (و ارزشمند) شده است.

(۲) ایهام: «برآید» به دو معنی ۱- طلوع کند ۲- امکان داشته باشد. * بیت فاقد حسن تعلیل است.

(۳) حسن تعلیل: شاعر علت آه کشیدن خود را در این می‌داند که حال و هوا و آرزوی دیگران را از خود دور کند. (آه یا بازدم که از سینه خارج می‌شود، آرزوی دیگران را نیز از دل خارج می‌کند). * بیت فاقد ایهام است.

(۴) ایهام: «مهر» به دو معنی ۱- محبت ۲- خورشید * بیت فاقد حسن تعلیل است.

۲۵. گزینه ۳ درست است.

سؤال ترکیبی

بررسی آرایه‌های خواسته‌شده:

(۱) تشبیه: «شکن زلف یار به لوله» و «خم ابروی یار به فتنه» * مجاز: «شهر و آفاق» مجاز از مردم * بیت فاقد جناس است.

(۲) تشبیه: «غنچه به من» * مجاز: «دست» مجاز از چنگ * بیت فاقد جناس است.

۳) تشبیه: مرگ به تیغ («تیغ مرگ» می تواند اضافه استعاره نیز تلقی گردد). * جناس: بین دست / دوست * مجاز: «جهان» مجاز از مردم جهان است.

۴) تشبیه: فراق به شب * بیت فاقد جناس و مجاز است.

۲۶. گزینه ۲ درست است.

سؤال ترکیبی

ارکان تشبیه در مصراع اول هر گزینه:

(الف) من (مشبه)، چون (ادات تشبیه)، کلید (مشبهه)، گشتن گرد در (وجه شبه)

(ب) خانه (مشبه)، زندان (مشبهه)، تنهایی (مشبه)، ضلال (مشبهه) * فاقد وجه شبه

(ج) ما (مشبه)، وار (ادات تشبیه)، شمع (مشبهه)، خویشتن سوزیم و جان بر سر نهاده (وجه شبه)

(د) روی (مشبه)، ماه پیکر (مشبهه)، موی (مشبه)، مشک بوی (مشبهه) * فاقد وجه شبه * توجه «ماه پیکر» نیز دارای تشبیه است.

(ه) دنیا (مشبه)، پل (مشبهه)، برگذر راه بودن (وجه شبه)

۲۷. گزینه ۴ درست است.

سؤال ترکیبی

جان بخشی ها در همه ابیات: شوق (دیدۀ شوق) - ایام سست مهر

مجازها در همه ابیات: «سر» مجاز از قصد و اندیشه - «پنج روز» مجاز از تعداد روز اندک

توجه: «آب» استعاره از «اشک» است.

۲۸. گزینه ۲ درست است.

سؤال ترکیبی

تشبیهات هر گزینه عبارت اند از:

(الف) من (مشبه)، فرعون وقت (مشبهه) (توجه: «فرعون وقت» خود اضافه استعاره است.)

غم (مشبه)، طور (مشبهه)، من (مشبه)، موسی (مشبهه) \Leftarrow ۳ تشبیه

(ب) معنی (مشبه)، بحر (مشبهه)، ما (مشبه)، گوهر یکدانه (مشبهه) \Leftarrow ۲ تشبیه

(ج) دل دیوانه (مشبه)، سپر (مشبهه)، بلا (مشبه)، تیر (مشبهه) \Leftarrow ۲ تشبیه (توجه: «تیر بلا» می تواند اضافه استعاره تلقی گردد.)

(د) دغل (مشبه)، سیم (مشبهه) \Leftarrow ۱ تشبیه

۲۹. گزینه ۱ درست است.

سؤال ترکیبی

بررسی آرایه های مقابل هر بیت:

۱) استعاره: «غم» و «چشم» استعاره و جان بخشی دارند. * مجاز: «رتنا» مجاز از «دعا» است.

۲) موازنه: بین (بسا) / بخش - رنجور / مسکین - ناتوان / بی نوا - یار / دوست) سجع متوازن و در کل بیت موازنه یافت می شود. * بیت فاقد ایهام است. (توجه: «بی نوا» می تواند به دو معنی بیچاره - بی صدا در بعضی ابیات ایجاد ایهام کند.)

۳) فاقد هر دو آرایه است. [توجه: «عهد» در این بیت فقط به معنی «پیمان» و فاقد ایهام یا ایهام تناسب است. - بیت فاقد

واژه های هم ریشه یا هم بن فعل (به جهت آرایه اشتقاق) است.]

۴) واج آرایی (خ - ا - ن - ر) در بیت محسوس است. * بیت فاقد واژگان پارادوکسی است.

۳۰. گزینه ۴ درست است.

سؤال ترکیبی

بررسی آرایه های خواسته شده:

(ب) موازنه: بین (بصیر / علیم - عیب / فعل) سجع متوازن و در نتیجه در بیت، موازنه به چشم می خورد.

(د) ایهام: «قلب» به دو معنی ۱- عضوی از بدن، دل ۲- تقلبی و ناسره دارای ایهام است.

(ج) اغراق: بیت مدح قزل ارسلان است و اینکه آنقدر شأن و منزلت ممدوح بالا و عظیم است که اندیشه انسان برای درک این

عظمت باید بر نه فلک پا بگذارد.

هـ) حسن تعلیل: از نظر شاعر، علت دو پاره (دو بخش) بودن قلب انسان این است که دل عاشق و گرفتار در سیاهی زلف، غصه قرار گرفتن زلفین محبوب در دست نسیم را می خورد.
الف) مجاز: «صراط» در مصراع دوم مجاز از «پل صراط» است.

۳۱. گزینه ۳ درست است.

طبق محتوای درس ۲ همان کتاب

واج صامت «و» با صدای «واو» در گزینه‌های (۲) روانیم (۳) برود - شنوی
واج مصوت «و» با صدای «و، ا» در گزینه‌های (۱) چون (چُن) - کوه (۴) برون - روشنایی (رُشنایی)
واج صامت «ه» با صدای «ح» در گزینه‌های (۱) کوه و (۳) گه - شه
واج مصوت «ه» با صدای «ه» در گزینه‌های (۱) آنچه - به (۲) قافله (۴) دیده

۳۲. گزینه ۴ درست است.

طبق محتوای درس ۲ همان کتاب

تقطیع هجایی هریک از مصراع‌ها:

الف) U - U | U - U | U - U (۸ هجای بلند)

ب) U - U | U - U | U - U | U - U (۱۲ هجای بلند)

ج) U - U | U - U | U - U | U - U (۸ هجای بلند)

د) U - U | U - U | U - U | U - U (۱۱ هجای بلند)

هـ) U - U | U - U | U - U (۸ هجای بلند)

و) U - U | U - U | U - U (۷ هجای بلند)

۳۳. گزینه ۱ درست است.

طبق محتوای درس ۲ همان کتاب

تقطیع هجایی گزینه پاسخ:

دِ	نَ	وَ	عِش	قِ	آن	صَد	کُ	بَ	ها	سِر	مَ	دی
صَد	هَ	زَا	بُل	بُ	لَان	آن	دِر	گَ	گُل	زَا	رَ	ما
-	-	-	-	-	-	-	-	U	-	-	U	-

حذف همزه در گزینه‌های دیگر

(۲)

مَ	نَ	دِر	خُ	بِن	دِ	گِ	نِ	س	تَم
وَ	زَن	دَا	زِ	بِی	تْ	دِر	خَر	دِ	مَن
-	-	-	U	-	-	-	-	U	-

(۳)

بَ	رَا	یِی	صُب	ح	مُش	تَا	قَان	أ	گَر	نَز	دِی	کِ	رَو	زَا	مَد
کِ	بِگ	رِف	تِین	شَ	کِبِر	یَل	دَا	مَ	لَا	لَز	مَا	هَ	پَر	وِی	نَم
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

(۴)

مَ	کُ	غَم	أ	زِین	پَس	کِ	دَو	رَز	رُ	نِخ	تْ
چَ	بَا	شَد	أ	گَر	بِک	شَ	بِی	بِی	شَ	مَا	یِی
-	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-

۳۴. گزینه ۲ درست است.

طبق محتوای درس ۲ همان کتاب

وزن هریک از مصراع‌ها به ترتیب عبارت است از:

فاعلاتن × ۴ * فاعلاتن × ۳ فاعلن * مستفعلن × ۴ * مفاعیلن × ۴

فاعلاتن × ۴ * (- U -) فاعلن × ۳ * (- U -) * (- U -) × ۴

۳۵. گزینه ۴ درست است.

طبق محتوای درس ۲ همان کتاب

وزن گزینه‌ی پاسخ مستفعلن × ۴ (- U -) و گزینه‌های غیرپاسخ فاعلاتن × ۴ (- U -) است.

۳۶. گزینه ۳ درست است.

طبق محتوای درس ۲ همان کتاب

به ترتیب نوع هجای آغازین و پایانی و وزن هریک از مصراع‌ها عبارت‌اند از:

(۱) نَ (U) هست (- U) (U -) (۲ × - - فعلون)

(۲) کِ (U) ها (-) (U -) (۳ × - - فَعْل)

(۳) او (-) رَد (-) (- U -) (۲ × - - فاعلن)

(۴) هَم (-) لَسْت (-) (U -) (U -) (۳ × - - فاعلن)

۳۷. گزینه ۴ درست است.

طبق محتوای درس ۲ همان کتاب

وزن هریک از مصراع‌ها عبارت است از:

(۱) فاعلاتن × ۲ فَعْلن (۲) مفاعیلن × ۴ (۳) فاعلاتن × ۴

U U ۲ × - - U U - U - - U ۴ × - - U U

مصراع مورد سؤال و (۴) مفاعیلن × ۲ فعلون

- - U ۲ × - - - U

۳۸. گزینه ۲ درست است.

سؤال ترکیبی

همه ابیات غیرپاسخ بر انزواطلبی و ترک همنشینی با دیگران (که سبب اسارت و جمادی است) تأکید می‌کنند، ولی مفهوم بیت پاسخ، نفی سکون، انزوا و جمادی و توصیه به تحرک و پوییش است.

۳۹. گزینه ۱ درست است.

سؤال ترکیبی

تصویر و مفهوم بیت سؤال و گزینه پاسخ، سرازیر شدن اشک بر رخسار از چشمان در اثر درد و رنج عشق و فراق است و در بیت‌های دیگر به ترتیب:

(۲) بی تأثیر بودن کلام و زمزمه عاشقانه‌ی عاشق در معشوق

(۳) ناتوانی عاشق در کتمان درد عشق

(۴) توصیف ناپذیری معشوق

۴۰. گزینه ۲ درست است.

سؤال ترکیبی

در همه ابیات غیرپاسخ به «بی‌ارزش بودن دنیا و متعلقاتش، ناپایداری دنیا و مادیات آن و بی‌اعتباری عمر» اشاره و تأکید شده است؛ در صورتی که در بیت پاسخ «به قدرشناسی نسبت به زندگی و داشتن نفس انسانی و نیز اغتنام فرصت» هشدار داده شده است.

جامعه‌شناسی (۲)

۴۱. گزینه ۳ درست است.

غلبه نظامی، همواره با غلبه فرهنگی همراه نیست. یعنی، در تاریخ اقوامی بوده‌اند که با قدرت نظامی بر دیگر اقوام تسلط پیدا کرده‌اند، اما غلبه نظامی آن‌ها، همواره گسترش فرهنگی آن‌ها را به دنبال نداشته است. به‌عنوان مثال: ایرانیان باستان، فتوحاتی فراتر از مرزهای خود داشتند، اما جهانگشایی آن‌ها به جهانی شدن فرهنگشان منجر نشد. از سوی دیگر مغولان نیز پس از فتح ایران، چین و هند، تحت تأثیر فرهنگ این اقوام قرار گرفتند و حتی غازان خان، اسلام آورد و اسلام را دین رسمی اعلام کرد. (فصل ۱ - درس ۳، ص ۲۰ و ۲۱)

۴۲. گزینه ۱ درست است.

- در استعمار نو، کشور استعمارگر با استفاده از شرایط مساعدی که در دوره استعمار ایجاد کرده است، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره برای رسیدن به اهداف استعماری خود بهره می‌برد.
- در امپریالیسم فرهنگی، مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود و قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعه مسلط را می‌پذیرد.
- فارابی، جامعه‌ای را که عقاید و ارزش‌های آن حق باشد، اما هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نباشد، مدینه فاسقه می‌نامد. (فصل ۱ - درس ۲ و ۳، ص ۱۳ - ۱۹ - ۲۳ - ۲۴)

۴۳. گزینه ۳ درست است.

- عقاید و ارزش‌ها، با پذیرش انسان‌ها، به عرصه فرهنگ بشری راه می‌یابند و جلوه و نمود تاریخی پیدا می‌کنند.
- قدرت سیاسی جوامع اسلامی که تا قبل از استعمار، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، در دوران استعمار از طریق سازش با دولت‌های غربی، با قدرت استعمارگران پیوند خورد و استبداد ایلی و قومی، به صورت استبداد استعماری درآمد.
- در دوران خلافت، غلبه قدرت‌هایی که در چارچوب قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند (مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی) مانع می‌شد که ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن به طور کامل آشکار شود. (فصل ۱ - درس ۴، ص ۲۹ تا ۳۱)

۴۴. گزینه ۴ درست است.

- گزینه‌های غیرپاسخ درباره جامعه تغلب درست هستند.
- جوامع تغلب گمان می‌برند تنها آنان هستند که خوشبخت، پیروز و مورد رشک دیگران هستند. آنان همواره می‌خواهند دیگران آنان را ستایش کرده و چاپلوسی نمایند. (درس ۴ - فصل ۱، ص ۱۹)

۴۵. گزینه ۱ درست است.

ویژگی استعمار فرانو در این است که استعمارگران برای حفظ سلطه جهان غرب، بیش از آنکه از ابزارهای نظامی و سیاسی یا اقتصادی استفاده کنند، از ابزارها و ظرفیت‌های فرهنگی و علمی، به‌ویژه از رسانه‌ها و فن‌آوری اطلاعات بهره می‌برند. (فصل ۱ - درس ۳، ص ۲۵)

۴۶. گزینه ۲ درست است.

- متفکران جهان اسلام، خطرات سلطه فرهنگی، فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند. (ن: درس ۴ - فصل ۱، ص ۳۱)
- کودتای آمریکایی - انگلیسی نوژه، به قصد ضربه زدن به انقلاب اسلامی ایران طراحی شده بود. (د: درس ۳ - فصل ۱، ص ۲۴)
- در فرهنگ‌های جبرگرا، انسان نمی‌تواند آینده‌اش را براساس اراده و عمل خود بسازد و محکوم به سرنوشتی محتوم است. (د - فصل ۱ - درس ۲، ص ۱۶)
- وقتی فردی کتابی می‌نویسد یا مجسمه‌ای می‌سازد یا به دیگری مهر می‌ورزد، از جهان فردی به جهان فرهنگی وارد می‌شود. (ن - فصل ۱ - درس ۱، ص ۵)

۴۷. گزینه ۴ درست است.

- فرهنگی که تسلط یک قوم، جامعه یا گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد و دیگر اقوام، جوامع و گروه‌ها را به ضعف و ناتوانی می‌کشانند، فرهنگ سلطه یا استکبار است.

- استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد. در استعمار نو، کشورهای استعمارگر با استفاده از شرایط مساعدی که در دوره استعمار ایجاد کرده‌اند، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره، برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند. دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از کودتای نظامی نیز استفاده می‌کنند.

(فصل ۱ - درس ۲ و ۳، ص ۱۳ - ۲۴ - ۲۵)

۴۸. گزینه ۱ درست است.

- قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند، با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند استقلال سیاسی خود را به دست آورد و اگر فرهنگی غنی و قوی داشته باشد، می‌تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود هضم کند و به خدمت گیرد.

- مردمی که برتری فرهنگی جهان غرب را پذیرفته باشند، هویت خود را در حاشیه جهان غرب جست‌وجو می‌کنند و به مسیری می‌روند که جهان غرب برای آنان ترسیم می‌کند.

- بسیاری از نخبگان کشورهای اسلامی تا قبل از انقلاب اسلامی ایران، برای مقابله با سلطه استعمار، از مکاتب و روش‌های غربی مانند ناسیونالیسم یا مارکسیسم استفاده می‌کردند. این مکاتب علاوه بر اینکه وحدت امت اسلامی را مخدوش می‌کردند، مورد حمایت مردمی که در دامان فرهنگ اسلام تربیت یافته بودند نیز قرار نمی‌گرفتند. (درس ۴ - فصل ۱ - ص ۲۹ تا ۳۲)

۴۹. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) گونه دوم - گونه نخست

(۲) گونه نخست - گونه نخست

(۳) گونه دوم - گونه نخست

(۴) گونه نخست - گونه دوم

(فصل ۱ - درس ۲، ص ۱۲ و ۱۳)

۵۰. گزینه ۲ درست است.

از مکاتب و روش‌های غربی مانند ناسیونالیسم (ملّی‌گرایی) یا مارکسیسم استفاده می‌کردند. این مکاتب علاوه بر اینکه وحدت امت اسلامی را مخدوش می‌کردند، مورد حمایت مردمی که در دامان فرهنگ اسلام تربیت یافته بودند نیز قرار نمی‌گرفتند.

(فصل ۱ - درس ۴، ص ۳۱)

۵۱. گزینه ۲ درست است.

در مورد تعامل میان جهان‌ها سه دیدگاه وجود دارد که دو دیدگاه اول و دوم جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌کنند اما در دیدگاه اول جهان طبیعت برتر از دو جهان دیگر یعنی جهان‌های ذهنی و فرهنگی است و در دیدگاه دوم جهان فرهنگی مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان طبیعت است در دیدگاه اول ذهن افراد و فرهنگ هویتی مادی دارد و علوم طبیعی تنها علم مورد اطمینان است که در همه زمین‌ها (طبیعت، ذهن و فرهنگ) به کار می‌رود. اما در دیدگاه دوم این جهان ذهنی و طبیعی است که جهان فرهنگی آن را مانند یک ماده خام شکل می‌دهد و جهان ذهنی تابع فرهنگ است. اما در دیدگاه سوم، جهان تکوینی می‌تواند صرفاً جهان طبیعی و یا شامل جهان طبیعی و فوق طبیعی باشد.

به عبارت دیگر می‌توان دیدگاهی را تصور کرد که جهان تکوینی را تنها به جهان طبیعی محدود کند اما میان سه جهان تکوینی، جهان ذهنی و جهان فرهنگی قائل به تعامل باشد. دیدگاه قرآن به دیدگاه سوم نزدیک است با این توضیح که قرآن جهان تکوینی را شامل جهان طبیعی و جهان فوق طبیعی می‌داند و در واقع از تعامل چهار جهان با هم حرف می‌زند.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) هر دو دیدگاه جهان تکوینی را تنها به جهان طبیعت محدود می‌کنند.

۳) همه علوم در حیطه جهان فرهنگی می‌گنجد و برتری جهان فرهنگی بر جهان طبیعی ربطی به برتری علوم اجتماعی بر علوم طبیعی ندارد.

۴) دیدگاه اول اعتقادی به جهان فوق طبیعت ندارد، بنابراین برتری جهان طبیعت به جهان فوق طبیعت جمله‌ای نادرست است. (درس ۱ - فصل ۱ - ص ۷ و ۸)

۵۲. گزینه ۲ درست است.

فرهنگ جاهلی در عصر نبوی تا فتح مکه، در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود و از آن پس، به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود. در دوران خلافت، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد و به تدریج قدرت در جامعه اسلامی را براساس روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای شکل داد.

(درس ۴ - فصل ۱، ص ۲۹)

۵۳. گزینه ۳ درست است.

استعمار به معنای اشغال یک سرزمین خارجی، با توسل به قدرت نظامی و سیاسی است. استعمار نوعی جهانگشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید.

(فصل ۱ - درس ۳، ص ۲۳)

۵۴. گزینه ۲ درست است.

واژه امپریالیسم از امپراتوری گرفته شده است به هر نوع سلطه‌ای گفته می‌شود.

امپریالیسم سیاسی ← شکل‌گیری با اشغال نظامی جوامع ضعیف

امپریالیسم اقتصادی ← تصرف بازارها و مواد خام کشورهای دیگر

امپریالیسم فرهنگی ← پذیرش برتری فرهنگی جامعه مسلط توسط قوم مغلوب

استعمار نو: به‌وجود آمدن پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره

استفاده از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره

استفاده از کودتای نظامی (سوم اسفند ۱۲۹۹، ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، نوژه)

استبداد استعماری ← حذف مظاهر فرهنگ اسلامی

بیداری اسلامی ← انقلاب اسلامی (نقطه عطف)

(فصل ۱ - درس ۳ و ۴، ص ۲۳ - ۲۴ - ۳۱)

۵۵. گزینه ۱ درست است.

فرهنگ‌ها متنوع‌اند و این تنوع به عقاید و ارزش‌های اساسی و کلان آن‌ها برمی‌گردد. یعنی روح و شالوده فرهنگ‌ها متنوع است. فرهنگ‌ها از نظر گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی نیز متنوع‌اند.

- فرهنگ اسلام ← تداوم تاریخی بالا / گستره جغرافیایی وسیع

- فرهنگ اینکاها ← فاقد تداوم تاریخی / گستره جغرافیایی محدود

- فرهنگ مسیحیت ← تداوم تاریخی بالا / گستره جغرافیایی وسیع

- فرهنگ ژاپن ← تداوم تاریخی بالا / گستره جغرافیایی محدود

(فصل ۱ - درس ۲، ص ۱۱)

تاریخ (۲)

۵۶. گزینه ۳ درست است.

نوشته‌های جغرافیایی اطلاعات بسیار بااهمیتی درباره آداب و رسوم، فرهنگ، نوع معیشت، آب‌وهوا، وضعیت اقتصادی و ... ارائه می‌دهد. کتاب‌هایی با عنوان مشترک المسالک و الممالک تألیف نویسندگانی مختلف از جمله ابن خردادبه نوشته می‌شدند.

(درس ۱ - تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۹)

۵۷. گزینه ۴ درست است.

ب: متون و نظم و نثر ادبی، یکی از مهم‌ترین گنجینه‌های مهم اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی و نیز جغرافیایی شهرها و مناطق است و کم و بیش اوضاع سیاسی و اقتصادی و نیز عقاید دینی و اجتماعی در شعر شاعران انعکاس می‌یابند. (درس ۱ تاریخ ایران و جهان ۱ صفحه ۹)
د: سفرنامه‌ها اطلاعات مفیدی از زندگانی اجتماعی مردم ایران ارائه می‌کنند که در دیگر منابع کمتر دیده می‌شوند. (درس ۱ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۷)

۵۸. گزینه ۱ درست است.

از برجسته‌ترین کتاب‌ها به سبک تحلیلی می‌توان به کتاب تجارب‌الأمم ابوعلی مسکویه، تاریخ بیهقی و مروج‌الذهب مسعودی اشاره کرد. (درس ۲ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۱۸)

۵۹. گزینه ۲ درست است.

در گذشته نیز بسیاری از مورخان به این اصل اعتقاد داشتند و برای سنجش اخبار از معیار عقل بهره می‌برند. برای مثال یعقوبی، مقدسی، ابن‌مسکویه، بیهقی و ابن‌اسفندیار عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می‌دانستند. (درس ۲ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۱۵)

۶۰. گزینه ۳ درست است.

اگرچه در ظاهر چنین به نظر می‌رسد که احساسات دینی و اعتقادی راسخ سران شرک به بت‌ها، علت اصلی مخالفت و دشمنی آنان با اسلام بوده، ولی بیم متزلزل شدن موقعیت سیاسی و تجاری مکه و رقابت‌های قبیله‌ای و حسادت‌های طایفه‌ای از علل اصلی مخالفت و دشمنی سران شرک با اسلام بود. (درس ۳ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۲۷)

۶۱. گزینه ۴ درست است.

- در اینجا صفت جاهلی و جاهلیت مترادف با نادانی و فقدان علم و معرفت نیست، بلکه دلالت بر فرهنگ و اخلاق خشن، گستاخی و کینه‌جویی دارد که از خلق‌وخوی تند و سرکش اعضای آن جامعه سرچشمه می‌گرفت و تعصبات قبیله‌ای و پیروی کورکورانه از اجداد قبیله در آن جامعه را جایگزین عقل و منطق می‌کرد. (درس ۳ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۲۳)
- در آستانه ظهور اسلام در شبه‌جزیره برخی از یهودیان، ساکن یشرب و مسیحیان، مستقر در نجران بودند. (درس ۳ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۲۳)

- برجسته‌ترین دستاورد فرهنگی مردم عرب در دوران جاهلیت شعر و شاعری بود. (درس ۳ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۲۲)

۶۲. گزینه ۱ درست است.

ترتیب درست وقایع:

تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان (صفحه ۲۸) ← درگذشت حضرت خدیجه و حضرت ابوطالب (صفحه ۲۹) ← سفر نافرجام پیامبر(ص) به طائف (صفحه ۲۹) (درس ۳ تاریخ ایران و جهان ۲)

۶۳. گزینه ۴ درست است.

پیمان عقبه دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یشرب بود. (درس ۴ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۳۲)
با نزول سوره براءت (توبه) در آخرین ماه‌های سال نهم هجری، رسول خدا (ص) به حضرت علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سوره براءت عازم مکه شود. پس از آن، مکه و خانه خدا به‌عنوان حرم اسلامی اعلام شد و مشرکان حق نداشتند وارد آنجا شوند. (درس ۴ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۳۹)

۶۴. گزینه ۲ درست است.

تشریح گزینه‌های نادرست: چهارپنجم غنائم جنگی میان جنگاوران تقسیم می‌شد و یک‌پنجم آن (خمس) به خدا، رسول، خویشان او، یتیمان، فقیران و در راه‌ماندگان تعلق داشت. (درس ۴ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۴۰ و ۴۱)
جزیه فقط به مردان بالغ یهودی، مسیحی و زرتشتی تعلق می‌گرفت. (درس ۴ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۴۱)

۶۵. گزینه ۲ درست است.

- حدود دو سال پس از پیمان صلح حدیبیه، قریش این پیمان را نقض کرد؛ از این‌رو، پیامبر(ص) به سرعت سپاهی مرکب از ده‌هزار تن را برای فتح مکه بسیج کرد. (درس ۴ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۳۹)

- سردهسته منافقان یثرب (مدینه) عبدالله بن اُبی بود که پیش از هجرت، گروه‌هایی از مردم یثرب قصد داشتند او را به ریاست شهرشان برگزینند. (درس ۴ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۳۸)
- غزوة بدر ضربه سنگین و جبران‌ناپذیری بر قریش وارد آورد و قدرت و موقعیت آنان را در منطقه حجاز تضعیف کرد. (درس ۴ تاریخ ایران و جهان ۲ صفحه ۳۷)

جغرافیا (۲)

۶۶. گزینه ۳ درست است.
توضیح عبارات نادرست:
در گزینه ۱، ناحیه بخشی از سطح زمین است که ویژگی‌های جغرافیایی همگون و خاص دارد به طوری که با بخش‌های مجاور خود متفاوت است.
در گزینه ۲، نوع پوشش گیاهی و کشت مربوط به معیارهای ناحیه‌بندی از نوع عوامل طبیعی است.
در گزینه ۴، بارندگی زیاد، رطوبت کافی و چمنزارهای وسیع مربوط به ناحیه‌ای مرطوب با پوشش گیاهی غنی است. در ناحیه ساحلی، امکان تجارت دریایی موجب به وجود آمدن شهری با نقش بندی در کنار دریا می‌شود. جذب جمعیت زیاد، رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل‌ونقل و مسافر موجب پدید آمدن ساختمان‌های بلندمرتبه می‌شود.
(جغرافیا ۲ - درس ۱، ص ۳ تا ۷)
۶۷. گزینه ۱ درست است.
عبارت سؤال اشاره به این مسأله دارد که انسان نواحی را به وجود می‌آورند. برای نمونه شکل‌گیری بازارهای شناور در بانکوک پایتخت تایلند.
بررسی گزینه‌های نادرست:
گزینه ۲: مربوط به عبارت (نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند). است.
گزینه ۳: مربوط به عبارت (نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند). است.
گزینه ۴: مربوط به عبارت (نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند). است.
(جغرافیا ۲ - درس ۲، ص ۱۱ تا ۱۴)
۶۸. گزینه ۴ درست است.
هرچه به سمت بیابان صحرا پیش می‌رویم، بارندگی کمتر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و خُنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علف‌زارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند. این مراتع در حاشیه صحرا به علت خشکی هوا به استپ‌های بیابانی تبدیل می‌شوند.
(جغرافیا ۲ - درس ۲، ص ۱۵)
۶۹. گزینه ۲ درست است.
بارندگی جبهه‌ای (سیلیکونی) بیشتر در محل جبهه‌ها به وجود می‌آید؛ یعنی جایی که توده هوا با یکدیگر برخورد می‌کنند.
در گزینه ۲ بارندگی همرفتی توضیح داده شده است. در بارندگی همرفتی، توده هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود و همراه با بالا رفتن، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد، مانند بارش‌های بهاری.
(جغرافیا ۲ - درس ۳، ص ۲۵ و ۲۷)
۷۰. گزینه ۳ درست است.
در طبقه‌بندی آب‌وهوایی کوپن بین ناحیه خشک و بسیار سرد (قطبی) دو ویژگی مشترک وجود دارد: کمبود بارش - نامناسب بودن برای رویش گیاه. در نواحی آب‌وهوایی دیگر ویژگی مشترک وجود ندارد.
(جغرافیا ۲ - درس ۳، ص ۲۸)
۷۱. گزینه ۱ درست است.
در ناحیه معتدله حوالی عرض جغرافیایی 60° درجه بر اثر صعود هوا منطقه فشار کم ایجاد می‌شود. بنابراین گزینه درست صرفاً باید در منطقه کم‌فشار باشد:

هوای گرم سبک می‌شود و به‌سوی بالا صعود می‌کند و در نتیجه بر روی منطقه گرم یک مرکز کم‌فشار ایجاد می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های ۲ و ۳ مربوط به مرکز پرفشار هستند. در گزینه ۴ هم باید توجه داشت که هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری دارد به سمت جایی که فشار کمتری دارد جریان می‌یابد. پس این گزینه هم درباره مرکز پرفشار درست است، نه کم‌فشار. (جغرافیا ۲ - درس ۳، ص ۲۶)

۷۲. گزینه ۳ درست است.

هوای سرد شده در نواحی فوقانی استوا به سمت عرض‌های بالاتر حرکت می‌کند و تحت تأثیر نیروی کوریولیس دچار انحراف می‌شود. در منطقه جنب‌حاره سرد و سنگین می‌شود و فرو می‌نشیند و مراکز فشار زیاد جنب استوایی را به‌وجود می‌آورد. توضیح عبارات نادرست:

گزینه ۱: در ناحیه معتدله بر اثر صعود هوا منطقه فشار کم ایجاد می‌شود. این صعود تحت تأثیر توده هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند.

گزینه ۲: در ناحیه استوایی (حاره‌ای) هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند و با بالا رفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به‌صورت باران فرو می‌ریزد.

گزینه ۴: جابه‌جایی توده‌های هوا بین کمربندهای فشار موجب وزش بادهای مختلف در سطح کره زمین و تغییرات آب‌وهوایی می‌شود. (جغرافیا ۲ - درس ۳، ص ۲۶)

۷۳. گزینه ۲ درست است.

بیابان گبی از بیابان‌هایی است که به‌واسطه دوری از منابع رطوبت شکل گرفته‌اند. بررسی سایر گزینه‌ها:

سایر گزینه‌ها عبارت‌هایی درباره بیابان‌هایی آورده‌اند که به‌دلیل استقرار مراکز پرفشار به‌وجود آمده‌اند؛ مانند بیابان‌های آتاکاما (امریکای جنوبی) و نامیب (افریقا) (جغرافیا ۲ - درس ۳، ص ۳۵)

۷۴. گزینه ۱ درست است.

برای بیابان تعاریف متعددی ارائه شده است که در همه آن‌ها بر دو ویژگی تأکید می‌شود: کمبود بارش - تبخیر زیاد (جغرافیا ۲ - درس ۳، ص ۳۳)

۷۵. گزینه ۴ درست است.

مقدار انرژی خورشیدی که هر سانتی‌مترمربع از زمین در مناطق استوایی دریافت می‌کند بسیار بیشتر از مقداری است که مناطق قطبی جذب می‌کنند. توجه شود که در مناطق جنب‌حاره هم به‌دلیل نزدیک به عمود بودن زاویه تابش خورشید، میزان دریافت انرژی خورشید در هر سانتی‌مترمربع از زمین زیاد است. (جغرافیا ۲ - درس ۳، ص ۲۳)

فلسفه (۱)

۷۶. گزینه ۲ درست است.

ترتیب مراحل تفکر فلسفی، به‌صورتی که در این گزینه آمده، درست است. (درس ۱ - ص ۵)

۷۷. گزینه ۳ درست است.

فطرت اول همان مشغول بودن به امور عادی زندگی و تفکر در آن‌هاست. ورود به پرسش‌های اساسی و بنیادین و تفکر در آن‌ها فطرت ثانی است. ماندن و توقف در فطرت اول شایسته انسان نیست و باید از فطرت اول عبور کرده و به فطرت ثانی که مرحله‌ای برتر و عالی‌تر است برسد. تا زمانی که انسان با سؤال‌های معمولی و روزانه روبه‌رو است، در مرحله اول تفکر قرار دارد که همان تفکر غیرفلسفی است، اما اگر انسانی از این مرحله عبور کرد و با جدیت و پیوسته به پرسش‌های بنیادین پرداخت، وارد مرتبه دوم تفکر شده که می‌توان آن را تفکر فلسفی نامید. (درس ۱ - ص ۵)

۷۸. گزینه ۲ درست است.

سقراط قطعاً به سبب تواضع و فروتنی و شاید به سبب هم ردیف نشدن با سوفیست‌ها، مایل نبود که او را سوفیست یا دانشمند بخوانند. معنای سوفیست در ابتدا به معنای دانشمند بود ولی بعدها به مغالطه‌کار تنزل پیدا کرد. لفظ فلسفه، ریشه‌ای یونانی دارد و عربی شده کلمه فیلسوفیا است که فیلو به معنای دوستداری و سوفیا به معنای دانایی است. (درس ۱ - ص ۷)

۷۹. گزینه ۴ درست است.

محتوای عبارت‌های سه گزینه دیگر، مسائلی اساسی و بنیادین نبوده و غیرفلسفی هستند. (درس ۱ - ص ۹)

۸۰. گزینه ۴ درست است.

این پرسش که آیا عالم متناهی است یا نامتناهی، یک پرسش بنیادین و متعلق به حوزه فلسفه است، یعنی صرفاً با روش عقلی و استدلالی می‌توان به آن پاسخ داد. اما محتوای سایر گزینه‌ها پرسش‌هایی فلسفی نیستند و به روش نقلی یا تجربی می‌توان آن‌ها را بررسی کرد. (درس ۱ - ص ۱۰)

۸۱. گزینه ۱ درست است.

این گزاره به حوزه هستی‌شناسی مرتبط است؛ بنابراین عام‌تر و کلی‌تر از سایر گزاره‌ها محسوب می‌شود. محتوای سایر گزینه‌ها به حوزه معرفت‌شناسی یا فلسفه مضاف مرتبط هستند. (درس ۲ - ص ۱۳)

۸۲. گزینه ۳ درست است.

دانش فلسفه، دارای یک بخش اصلی و تعدادی بخش‌های فرعی است. بخش اصلی به‌منزله ریشه و اساس فلسفه است و بخش‌های فرعی در حکم شاخه‌های آن هستند. بخش ریشه‌ای فلسفه را به دو قسمت هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی تقسیم می‌کنند و شاخه‌های فلسفه یا همان فلسفه‌های مضاف، رابط میان بخش ریشه‌ای فلسفه و علوم گوناگون هستند که قوانین بنیادی وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاصی منتقل می‌کنند و قوانین بنیادی آن محدوده از وجود را بیان می‌کنند. فلسفه مضاف درباره هر یک از علوم یا یک موضوع خاص است. (درس ۲ - ص ۱۳)

۸۳. گزینه ۳ درست است.

در گزینه ۱، یک مسئله مربوط به علم تجربی و در گزینه ۲، یک مسئله مربوط به معرفت‌شناسی و در گزینه ۴، یک موضوع مربوط به هستی‌شناسی مطرح شده است. (درس ۲ - ص ۱۴)

۸۴. گزینه ۴ درست است.

امکان شناخت، به این معنا که انسان می‌تواند بشناسد، از مباحث معرفت‌شناسی است. این پرسش که آیا هر موجودی دارای علت است، جزو مباحث هستی‌شناسی یا وجودشناسی است. این گزاره که تاریخ انسان از قانونمندی خاصی پیروی می‌کند، به فلسفه تاریخ مربوط است و معیار فعل اخلاقی از مباحث فلسفه اخلاق است. (درس ۲ - صفحات ۱۳، ۱۴)

۸۵. گزینه ۲ درست است.

محتوای سایر گزینه‌ها با اصالت جامعه و نظریه جمع‌گرایی، سازگار است؛ زیرا برای جامعه اولویت و هویت مستقل قائل شده است و نفع جامعه را مقدم بر فرد دانسته است، ولی در این گزینه، برای فرد هویت مستقل در نظر گرفته شده است. (درس ۲ - ص ۱۶)

۸۶. گزینه ۳ درست است.

انسان‌ها را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد؛ برخی افراد کمتر به اموری مانند حقیقت انسان و جهان می‌اندیشند و به همان اندازه‌ای که از دور و برشان آموخته‌اند قناعت می‌کنند و در نتیجه در انتخاب هدف نیز دقت نظر چندانی ندارند و بیشتر دنباله‌روی دیگران هستند. برخی افراد اهل تفکر هستند و در بیشتر موارد به دانش درستی درباره جهان و انسان می‌رسند، هدف قابل قبولی دارند و زندگی آن‌ها معنای درستی پیدا می‌کند، ولی برخی نیز با اینکه تفکر می‌کنند، اما نگرشی نادرست درباره جهان و انسان دارند. این افراد در انتخاب هدف به خطا رفته و زندگی آنان معنای نادرستی به خود گرفته است. (درس ۳ - صفحات ۲۲، ۲۱)

۸۷. گزینه ۳ درست است.

فلسفه از این توانایی منطقی که تشخیص مغالطه‌ها و خارج کردن آن‌ها از باورهاست، کمک می‌گیرد تا اندیشه‌های فلسفی درست از تفکرات غلط تشخیص داده شود و راه رسیدن به اعتقادات درست هموار گردد. فیلسوفان می‌کوشند با کاستن از

مغالطه‌ها، فهم درستی از حقایق ارائه دهند و آن را با گفتار مناسبی که خالی از مغالطه باشد، بیان کنند. کسی که اهل تفکر فلسفی است هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد و باورهایی که مبنای آن مغالطه است و پشتوانه عقلی ندارد را کنار می‌گذارد. (درس ۳ - ص ۲۳)

۸۸. گزینه ۱ درست است.

افلاطون در تمثیل غار می‌خواهد نشان دهد که چگونه فلسفه، انسان را به سمت آزادی حقیقی هدایت می‌کند. (درس ۳ - ص ۲۴)

۸۹. گزینه ۴ درست است.

از نظر افلاطون اگر زنجیر یکی از زندانیان غار پاره شود و به تدریج چشمان وی با روشنایی خو بگیرد، یکی پس از دیگری آن انسان‌ها و حیوانات و اشیای واقعی را خواهد شناخت و به سایه بودن آن تصاویر که تا چندی قبل آن‌ها را حقیقت می‌پنداشت، پی خواهد برد. این شخص پس از مدتی خواهد توانست آن نوری را که عامل شناخت اشیاء است ببیند و بداند که تا اندازه‌ای خورشید عامل هر چیزی است که او و سایر زندانیان به دیدن آن‌ها عادت کرده بودند. (درس ۳ - ص ۲۵)

۹۰. گزینه ۳ درست است.

از نظر افلاطون اگر زندانیان گرفتار در غار به سرعت از غار آزاد شده و به بیرون غار بروند با دیدن نور خورشید چشمانشان دچار دردی طاقت‌فرسا می‌شود و قادر به دیدن نور و شناختن اشیای واقعی نخواهند بود. (درس ۳ - ص ۲۵)

روان‌شناسی

۹۱. گزینه ۱ درست است.

منظور از توصیف در علم روان‌شناسی ← بیان دقیق و روشن مفهوم موردنظر است. منظور از توصیف، بیان دقیق از چیستی مفهوم و موضوعی است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم، مثال توصیف هوش یا حافظه. (درس ۱ - ص ۱۴)

۹۲. گزینه ۲ درست است.

- جریان رسیدن به هدف: فرآیند
- قواعد مشخص: نظام‌دار بودن
- نور در شب تاریک: روشن‌سازی موقعیت نامعین
روش علمی: فرآیند جست‌وجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین
فرآیند ← جریان یک عمل از مبدأ به سوی مقصد
هدفمندی ← داشتن هدف مشخص
نظام‌دار بودن ← روش علمی تابع قواعد مشخصی است که به صورت منظم طی می‌شود.
موقعیت نامعین ← ابهام‌زدایی و روشن‌سازی موقعیت‌های نامشخص و مجهول (درس ۱ - صفحات ۱۷، ۱۸)

۹۳. گزینه ۱ درست است.

- اینکه کودکان هدایای بزرگ کم‌ارزش را به هدایای کوچک پرارزش ترجیح می‌دهند، نشان‌دهنده پردازش ادراکی آن‌ها است و به جنبه شناختی مربوط است.
- بازی و ارتباط برقرار کردن کودکان با یکدیگر به جنبه اجتماعی مربوط است.
- مهارت‌های حرکتی به جنبه جسمانی مربوط است. (درس ۲ - صفحات ۴۸، ۵۰، ۴۷)

۹۴. گزینه ۱ درست است.

نشستن مستقل: ۵ تا ۸ ماهگی / نشستن با کمک: ۳ تا ۶ ماهگی
ایستادن مستقل: ۱۱ تا ۱۴ ماهگی / بلند شدن از وضعیت نشسته: ۹ تا ۱۲ ماهگی
راه رفتن مستقل: ۱۲ تا ۱۵ ماهگی (درس ۲ - ص ۴۷)

۹۵. گزینه ۴ درست است.

- به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان

به سرعت تغییر می کند.

- یکی از تغییرات شناختی، فرضیه سازی در نوجوانان است. برای اولین بار در این دوره، تفکر فرضی شکل می گیرد. (در دوره کودکی وجود ندارد). تفکر فرضی یعنی نوجوانان فرضیه سازی می کنند و در پیش بینی یک موقعیت، از احتمال های مختلف بهره می برند؛ در حالی که مبنای استدلال در دوره کودکی، واقعیت های ملموس و بیرونی است. تفاوت تفکر کودک و نوجوان در این است که نوجوانان به دلیل در نظر گرفتن احتمالات مختلف، چیزی را احتمال می دهند که کودکان هرگز به آن نمی اندیشند.

- در دوره نوجوانی هم خود نوجوان و هم اطرافیان وی احساس می کنند که گرایش نوجوان به گروه همسالان خیلی بیشتر از سابق شده است. در کنار همسالان بودن برای نوجوان بسیار لذت بخش است.

- هر چند نوجوانان، در مقایسه با کودکان، رشد فزاینده ای در توانایی های شناختی دارند، امر در نحوه به کارگیری این توانایی ها، پختگی لازم را ندارند و تغییرات شناختی نوجوانان باعث پیامدهای ناسازگارانه ای می شود که یکی از آن ها احساس منحصر به فرد بودن اغراق آمیز است. (درس ۲ - صفحات ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸)

۹۶. گزینه ۲ درست است.

- کودک بین ۱۱ تا ۱۴ ماهگی می تواند به صورت مستقل بایستد.

تشریح عبارات نادرست:

(۱) در دوره طفولیت، کودک آقا و سرور است.

(۳) با رشد آگاهی از هیجان واکنش اطرافیان، هیجان مرکب بروز می کند. (درس ۲ - صفحات ۴۷، ۵۰، ۴۹)

(۴) اولین نشانه تغییر اجتماعی در این دوره، به صورت لبخند اجتماعی رخ می دهد.

۹۷. گزینه ۳ درست است.

- به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک پذیری نوجوانان افزایش می یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می کند. هیجانان منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند و در صورت هدایت نشدن و به کارگیری غلط آن ها، هیجان ها به رفتارهای مخرب و پرخطر منجر می شوند؛ بنابراین، لازم است در این دوره مهارت هایی را بیاموزیم که بتوانیم هیجانان خود را در جهت صحیح به کار گیریم؛ مهارت هایی از قبیل کنترل خشم و ورزش کردن.

- رشد هیجانی در دوره کودکی، معطوف به سه هیجان ساده ترس، خشم و محبت است. با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان های مختلف و واکنش اطرافیان (به خصوص واکنش مادر) سه هیجان فوق به هیجان های مرکب دیگر، همچون احساس پشیمانی، سپاسگزاری و ترحم تعمیم می یابد. (درس ۲ - صفحات ۴۹، ۵۷)

۹۸. گزینه ۴ درست است.

منظور از رشد درک اخلاقی در اینجا همان انجام عمل اخلاقی است؛ هر چند ممکن است دلیل انجام عمل اخلاقی متفاوت باشد. مثلاً ممکن است یک کودک ۶ ساله کاری را اخلاقی بداند که دوستش را خوشحال می کند؛ در حالی که وقتی بزرگ می شود کار اخلاقی را به دلیل درستی آن انجام می دهد، نه صرفاً برای خوشحال کردن دوستش. (درس ۲ - ص ۵۲)

۹۹. گزینه ۱ درست است.

- باید دقت کرد که معتبر بودن و پذیرفته شدن پاسخ، به معنای درست و واقعی بودن آن پاسخ نیست. (نادرست: درس ۱، ص ۱۳)

- مهم ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی در این است که، هر چند هر دو با مسأله مواجه می شوند. (نادرست: درس ۱، ص ۱۸)

- شناسایی و پیش بینی تغییرات در طول زندگی را فراخوانی زندگی می گویند. (درست: درس ۲، ص ۳۷)

- یادگیری یکی از مهم ترین عوامل محیطی است که بر روی تغییرات رشدی تأثیر به سزایی دارد. (نادرست: درس ۲، ص ۴۲)

۱۰۰. گزینه ۲ درست است.

بخش دوم عبارت اول مربوط به توصیف است (رد گزینه ۱) در عبارت سوم ابتدا جمله مربوط به تبیین آمده و سپس جمله مربوط به توصیف است. (رد گزینه ۳) هر دو بخش عبارت چهارم مربوط به تبیین است. (رد گزینه ۴) (درس ۱ - صفحات ۱۳ تا ۱۵)

۱۰۱. گزینه ۴ درست است.

فرد (الف) به رشد جسمانی و ویژگی های ثانویه بلوغ جنسی اشاره می کند (رد گزینه های ۲ و ۳). فرد (ب) به رشد شناختی و تفکر فرضی در نوجوان اشاره می کند. (رد گزینه ۱)

گزینه (ج) بعد از سپری شدن دوره کودکی و قرار گرفتن در سنین بالاتر اینکه ماندگاری کیف برایش مهم تر از تصاویر هیجانی

آن است اشاره به رشد شناختی دارد.

گزینه (د) با افزایش سن و تغییر دوره کودکی به نوجوانی یکسری تغییرات در فرد ایجاد می‌شود که یکی از آن‌ها تمایل به برقراری ارتباط و تعامل متقابل با همسالان است که در این گزینه اشاره به رشد اجتماعی دارد. (درس ۲ - صفحات ۵۳ تا ۵۹)

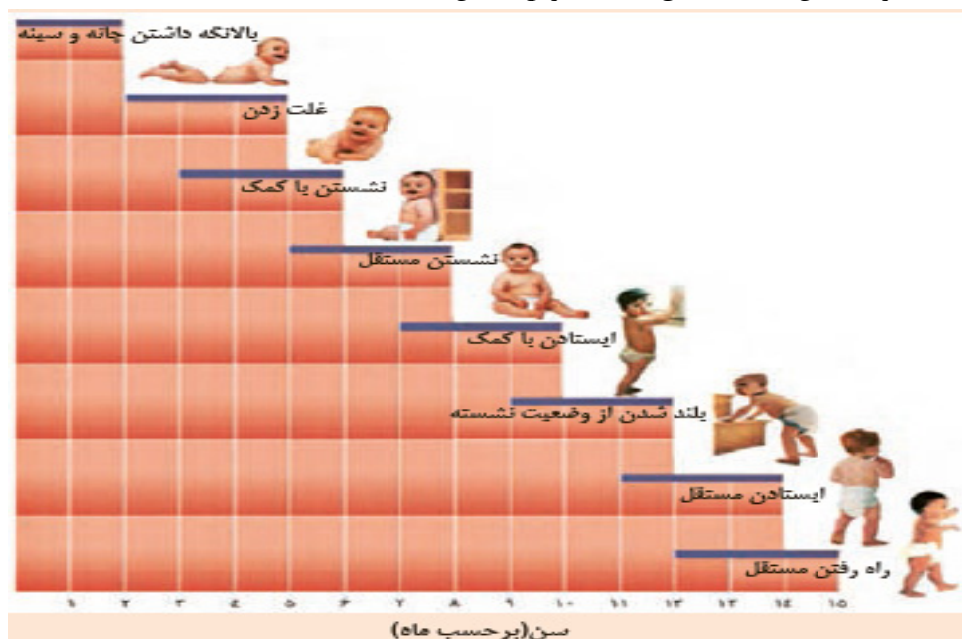
۱۰۲. گزینه ۲ درست است.

- یکی از ابتدایی‌ترین علائم رشد اجتماعی در کودکان لبخند اجتماعی است که در حدود ۳ - ۲ ماهگی بروز می‌یابد.
- ترس از غریبه نیز در ۸ - ۷ ماهگی رخ می‌دهد.
- ۴ یا ۵ سالگی بازی‌های موازی شکل می‌گیرد. در این بازی‌ها کودکان علاقه‌مند هستند در کنار یکدیگر باشند، ولی به‌تنهایی بازی کنند.

(درس ۲ - صفحات ۵۰، ۵۱)

۱۰۳. گزینه ۴ درست است.

بلند شدن از وضعیت نشسته بعد از ایستادن با کمک اتفاق می‌افتد. (درس ۲ - ص ۴۷)

۱۰۴. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) از ۱۲ تا ۲۰ سالگی را دوره نوجوانی گویند.
(۲) هر چند نوجوان در رشد شناختی نسبت به کودکان رشد فزاینده‌ای دارند، اما به‌دلیل عدم مهارت و پختگی در استفاده از آن‌ها، درگیر پیامدهای ناسازگارانه‌ای می‌شوند.
(۴) به‌دلیل تغییرات فیزیولوژیک و هورمونی، تحریک‌پذیری در نوجوانان بالاست و هیجانات آن‌ها به‌سرعت تغییر می‌کند.
(درس ۲ - صفحات ۵۳ تا ۵۸)

۱۰۵. گزینه ۳ درست است.

تشریح گزینه‌ها:

عبارت اول مربوط به رشد اخلاقی در دوره پیش‌دبستانی است؛ پس می‌توانیم گزینه‌های (۲ و ۴) را حذف کنیم. پاسخ بخش دوم گزینه‌های باقی‌مانده (۱ و ۳) یکسان است، پس از عبارت دوم عبور می‌کنیم و پاسخ عبارت سوم را بررسی می‌کنیم. عبارت سوم مربوط به رشد اجتماعی در دوره نوجوانی است. در این مرحله، گزینه (۱) نیز حذف می‌شود و ما را به جواب درست که همان گزینه (۳) است، می‌رساند. (درس ۲ - صفحات ۵۰، ۵۴، ۵۷، ۵۸)